

ШУМАДЖИКА.

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ Н. Венадовичъ.

ТЕЧ. IV. {

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

} № 93.

ПУТУЮЩІЙ ХУДОЖНИКЪ.

Свудъ е моя домовина,
 Свудъ мой милый завичай
 Гдѣ годъ има руйна вина,
 Гдѣ годъ цвета красный Май!
 Весео овде, весео там!
 Я за себе свуда живимъ самъ.!

Ноге су ми вѣрни друзи,
 Врло лакъ е пртлягъ мой.
 Куѣе су ми красни лузи,
 Свудъ ме прати птица' пой.
 Куѣа м' овде, куѣа там!
 Парче землѣ за се свудъ имамъ!

Кадъ на сѣверъ зима поѣ,
 На югу ме гріе фебъ.
 Кадъ ми тужно време доѣ
 Корень траве, мой е лебъ.
 Гладанъ овдѣ, гладанъ там!
 Ал' се само за се бринемъ самъ-

Нит' ме мори естрасть богатства,
 Нит' за славомъ срце м' мре, —
 Нит' за свезу знамъ граѣанства,
 Нит' ме породъ гняви, тре! —
 Самацъ овде, самацъ там!
 У слободи свуда живимъ самъ.

Граѣанивъ самъ целогъ света,
 Сводъ небесный мой е домъ.
 Свуда за ме среѣа цвета
 Све животу служи момъ.
 Гдѣ е добро ту самъ я,
 Ubi bene, ibi patria!*)

Зато самномъ! ко годъ оѣ!
 Земля намъ е милый домъ!
 А кадъ време мрети доѣ,
 Свакъ примѣру слѣдуй момъ. —
 Гробъ нам' овде гробъ е там!
 Свудъ покоя вѣчногъ бы ће намъ!

Ф. Н. Г.

*) Гдѣ е добро, ту е отечество.

МИЛАНИМІЛКА.

(продужено)

Я се ту опростимъ са свыма нѣима, и одемъ у Карловце, гдѣ самъ дуже времена сѣдіо, и гдѣ самъ после еданнутъ тогъ истогъ Милана видіо. Кадъ и Срему почне опасность грозити, преѣдемъ я у Београдъ, гдѣ наѣдемъ сироту Селанићку у црнимъ халынама. И одъ нѣ чуемъ да іой е мужъ убиенъ, али гдѣ е и како е убиенъ нико іой ніе умео извѣстно казати. Она е држала да е у Банату убиенъ, неко іой опетъ явіо да е морао у Срему негди погинути, ерѣ многи кои га познаю кажу да су га у Карловцима пре тога гласа видили. Незна се гди е зацело и одъ кога е погинуо, али е извѣстно да га међ' живимъ нема. Она ми е сама приповедала, да е при нѣму морало бити двеста педесетъ хиљада форинти, осимъ други драгоцѣности, и осимъ бриліантногъ нѣногъ и кѣриногъ накита. Далъ ми се тужила, да незна шта ће съ Милкомъ да ради. Она Милана воли. Тай нѣпъ изборъ мати е одобравала докъ е была у добромъ станю и докъ се надала да ће іой мужъ са свыма новцыма доћи, и она као што каже радовала се да му представи, кадъ доѣ, избавителя и у исто време и зета свога. Али сада, кадъ готово нигди ништа немаю, тешко ће се решити да е даде за Милана, кои такоѣ нигдѣ ништа нема осимъ оне мале плате што при суду заслужуе.

Онъ е іоштъ хтео причати, али флаута изъ шуме опетъ се зачуе, и сви повичу: „слушайте! слушайте, омай ће опетъ да пева.“ И заиста онај истый гласъ ново се зачуе поредъ флауте:

На те мислимъ, тебе само волимъ,
 И за тобомъ я сузе проливамъ.
 На те мислимъ кадъ се богу молимъ,
 На те мислимъ када крстъ целивамъ.

На те мислимъ кадъ на ружу гледамъ,
 О радости на свету найслаѣа.
 На те мислимъ кадъ се рај сеѣамъ,
 На те мислимъ кадъ се сунце раѣа.
 На те мислимъ када беремъ цвеѣе,
 И кадъ руку поредъ срца метемъ;
 На те мислимъ кадъ се сеѣамъ среѣе,
 На те мислимъ када венацъ плетемъ.

Ахъ мислићу на тебе довека,
Друге мысли већ за мене ніе,
Моме срцу я нетражимъ лека
Докъ годъ куца некъ за тобомъ біе.

Єдиница ты си майке твоє,
Єдиница ты си рода твога;
Єдиница ты си душе моє,
Єдиница света целога.

Немогу те песмомъ изпевати,
Немогу те благомъ одкупити;
Немогу те одъ майке украсти,
А морамъ те до гроба любити.

„Познаєшь ли Милка онай гласъ?“ рекне удовица Селанићка своіой кћери кадъ се песма сврши, и любовно се на ню осмене,

„Познаємъ, и вазданъ бы га слушала“ одговори девојка, своіой майцы слободно, еръ единице обично су кодъ свои родителя слободне и поверителне, а можемо казати и размажене, нарочито оне кое нису у сиротинњи него у свакомъ изобилію одрасле.

„Ено, оно замъ є Миланъ Велисављвићъ, банатскій четовођа. Є комъ самъ вамъ мало пре причао!“ рекне онай старчићъ, своимъ друштву, и покаже прстомъ према себи неколико младића, кои изъ шуме вреваюћи и шалећи се изађу, и кои су пуне руке носили различна цвећа съ коима є почетакъ Мая землю обдаріо — „кое, кое?“ повичу сви и погледе на ону страну — „єсть, єсть, имате право“ предузме речъ онай старый свештеникъ, „садъ се и я опоминѣмъ, то є онай што носи венаць у руки, нѣговъ гласъ слушао самъ лане у Карловцѣма, кадъ є певао ону радостну песму.“ Затимъ онъ и многи други устану и пођу му у сретанѣ.

„За кога сте оплели тай лепый венаць господине?“ упыта девојка Милана на нѣгово учтиво: „добро ютро!“

„За najlepшій данъ могъ живота!“ одговори Миланъ, и полюби нѣну майку у руку. „А вы-ли сте она птица што онако лепо изъ шуме пева!“ рекне приближуюћи се онай старчићъ, и пружи руку Милану, потомъ окрене се Селанићки: „Я самъ башъ досады госпоња тамо причао цело наше страданѣ и бежанѣ.“

„Съ тога, я се нисамъ могла начудити, што они, што су око васъ седили, при свакој вашој речи овамо на насъ погледаю,“ рекне удовица и направи му место до себе.

„Єсте-ли заборавили Милка, да вамъ є Миланъ животъ спасао?“ рекне тай старчићъ смешећи се на Милку.

„Нисамъ! и —“ окренувши се Милану лакше придода: „нигда нећу заборавити! може бити да ми животъ небы овако міо быо, да га вы нисте спасли!“

„На тако лесе речи, кадъ долазе изъ тако лепы уста тешко є одговоръ наћи,“ одговори Миланъ. — „Вы све тако, нигда неможете правый одговоръ да нађете!“ рекне та лепа девојка и опетъ оде ближе своіой майцы. Разговоръ постане живльи и общый,

„Шта има ново изъ наши несрећны краєва?“ упыта госпоња Селанићка идући у сретанѣ полако долазећемъ бачкомъ свештенику.

„Све горе иза горегъ госпоња“ одговори онъ — „пише ми єданъ пріятель, да и Карловцѣма, србскомъ светомъ Сіону починѣ неприятель грозити. И явля ми да є наша войска после єдне несрећне битке оставила Томашеваць, и да се спрема да сва пређе у Сремъ. А каже ми єданъ Панчеваць, да Мацари одъ Панчева ишту 100 хиљада форинти сребра и 700 войника. Панчево є одъ Срба сасвимъ пусто. Садъ є тамо одборъ одъ Немаца начинѣвъ, кои позива све оне кои су овамо пребегли да се натрагъ поврате; а међу тимъ послали су депутацію Мацарима у Црепаю, и зову їй да се предаду. Перцель сада свуда трмо жары и пали.“

У томе разговорѣ кренула се госпоња Селанићка у друштву тога свештеника, и прочи, и ишли су полако низъ брдо. Миланъ водећи изподъ руке лепу Милку, слѣдовао имъ є задржаваюћи се при гдѣ-комъ лепомъ цветѣ поредъ стазе. „Вама нетреба цвећа“ рекне Миланъ „вы имате лепу ружу на прима!“

„Єсть, то є она иста ружа што сте ми вы дали. Я самъ є чувала да неувене. Мати ме псовала што самъ є метула на прси, кадъ црне альєне носимъ, али меня є жао было да є саму кодъ куће оставимъ.“

„Али кадъ она увене, онда ће съ нѣомъ увенути, и споменъ на ону руку изъ кое сте є примили,“ рекне Миланъ плашльиво.

„Она може цветати и увенути, али споменъ — —“ „али споменъ? шта ће съ нѣимъ бити?“ упыта опетъ Миланъ. — „Онъ є пресађенъ међу оно небесно цвеће“ одговори Милка съ некомъ отважностѣ, „кое нигда неувене. Споменъ неће увенути, ако ничимъ другимъ а оно сузама быће заливанъ. Свака мысао, свакій уздысай крепиће га новомъ животу. Тай нѣжный споменъ стоиће до могъ гроба, овдѣ гдѣ сада ова ружа стои. Стаиће и онда када вы може бити престанете мыслити на онай данъ кадъ сте ме одъ оногъ разбойника спасли, када заборавите на оне ваше речи, на оне кратке часове, кое смо поредъ све наше пропасти весело и срећно провели. — Ахъ, онда є мой стаць іоште живъ быо.“

„Я познаємъ вашу жалость. И я самъ имао богатогъ отца, онъ є пострадао, онъ є умро и оставіо ме у сиротинњи. Майку нисамъ ни запамтіо. Све што самъ любіо и предузимао, све самъ видіо изгубльно; али опетъ се радуємъ што живимъ. Єръ осећамъ у моимъ грудима сильно єдно чувство, кое ме тѣши. То чувство лепа девојка, чини ме срећнимъ и задовольнимъ, то чувство надвладало є сва моя друга чувства. То ми є чувство сада животъ и єдина цѣль мога живота.“

„Я васъ неразумемъ!“ пресече му Милка говоръ.

„Вы ме неразумете!“ повиче Миланъ загушенимъ гласомъ и пусти руку нѣну. — „Вы што сте ме толико пугта видиле збуњна предъ вашимъ погледомъ. Свирѣпый анђеле, я неосећамъ да има іоштъ света осимъ оногъ места гдѣ ты стоишь, и ты ми опетъ кажешъ часъ да ме неразумешъ, часъ да ми невѣруєшь. Ты си видѣла

сузе у моимъ очима, и ты ме опетъ неразумешъ. Иди а ђу остати самъ. Свакиј коракъ далъ води ме већој пропасти. Я самъ изгубљенъ, съ две речи створила си пропасть пред-а-многъ, а иза мене сви су путови и мостови покварени. Я немамъ куда натрагъ. Моя кратка прошлостъ, они мои срећни часови, остаю ми као еданъ лепъ санъ, после кога сна на яви сама жалостъ и очајније стои пред-а-многъ. Сады ти слободно кажемъ, да самъ те любю више него све на свету, више него мой животъ; и сады видимъ да ме нигда ниси хтела разумети. Праштамъ ти сву жалостъ, која ће ме целогъ могъ живота морити; само твоя срећа моја ће мое несреће разблажити.

„Милане мой, я ти вѣруемъ!“ рекне Милка и пружи му оба две руке. Я самъ те разумела одъ првогъ дана нашегъ виђеня, я ти вѣруемъ и свагда самъ ти веровала, али я самъ непрестано желна твои речи, та твоя лютня и жалостъ добро ми чине; то поджиже у моимъ грудма ону свету ватру, која се са животомъ гаси. Може насъ какавъ случай раставити; али нема тога на свету што бы могло мое мысли одъ тебе удалити. У момъ срцу нема више места ни за какво друго име. Оно е равно танкомъ папиру, на комъ кадъ се што напише не може се избрисати а да се неразdere. — Ты ђутишь Милане?“

„Шта имамъ више говорити! шта имамъ више желити! шта имамъ више одъ бога просити. Све бѣде, несреће и ужаси овога света, не могу ме више несрећнимъ учинити. Срећанъ быти незове се дуго у срећи и добру живити, него савршено срећанъ и задовољенъ быти; па макаръ та савршена срећа еданъ данъ траяла. Милка, я самъ савршено и поддуно срећанъ. За споменъ те мое савршене среће, прими овај зеленый венаць; я самъ га за тебе оплео, ты си најлепше ютро могъ живота; я самъ у нѣга уплетао мое мысли мое уздисае и сузе, и твоје лепо име.“

„Неможе промысао божій тако немилостивъ быти, да оваква чувства благословомъ ненагради. Милане, мы можемо оскудни и сиротны быти, али нигда неможемо несрећни постати. Я примаю овај венаць, и заклинѣмъ ти се онимъ знакомъ на небу, чимъ су се люди на вѣрность свое любви заклинали пре него што су Бога веровали, заклинѣмъ ти се, да, ако га ти предъ олтаромъ на мою главу неметешъ, да ђу га, съ овимъ истимъ чувствама съ овимъ истимъ мыслима у гробъ понети.“

Нѣна рука дрктала е изподъ Миланове руке, нѣне очи быле су пуње срећны суза. Онъ е осећао куцанъ свогъ срца, онъ е имао сто речій наеданпутъ да каже, али ни одну речъ нѣ могао изговорити. Они су ђутећи далъ ишли. Такво ђутанъ двои млада пуно е разговора; такво ђутанъ, неможе ни едно перо описати, ни една уста изговорити. Цела лепота природе за нѣ е говорила. Птице, кое су преко нѣ прелетале, или сагра не певајући изподъ лишћа на нѣ вириле, цвеће, кое е поредъ нѣ остаяло, све, све е повтаравало нѣове речи. На свакомъ предмету стаяле су написане нѣове мысли. То су они блажени часови у животу, када човекъ све свое желъ, све свое мысли, изъ целогъ овогъ

пространогъ света скупи на одну точку, читаву вселену стои у одну мысао, то су часови прве любви, у кою нѣ никаква себичность никакавъ интересъ помешанъ. Срећанъ е человекъ, кадъ све милисе овога свѣта може у едномъ лепомъ створеню загрлити, у едномъ нѣжномъ полюбцу полюбити. Человекъ докле притяжава оно што люби, докле притяжава сва кралѣвства съ нѣовимъ крунама, сво небо съ нѣговимъ сунцама; докле ужива све оне радости живота, кое е божія мудростъ за уживанъ створила.

„Хайдте децо!“ викне мати Милкана са дну ливаде — и они се као изъ некогъ сна прену. Читавъ светъ за нѣ е быо престао. Они су ишли, али землю подъ своимъ ногама нису осећали, они су гледали, али предмете нису распознавали. Оно познато друштво стаяло е. Они су сви нешто слушали.

„Слушайте ено опетъ!“ рекне онај старый свещеникъ, и сви подигну главу пазливо слушајући.

„Есте-ли вы што годъ чули?“ упыта Селанићка приближавајућегъ се Милана. — „Есамъ!“ одговори Миланъ.

„Па шта вамъ се чини, съ кое стране долази?“ упыта еданъ изъ друштва.

„Молимъ васъ, о чему е разговоръ?“ рекне Миланъ полако, и савъ порумени.

„Та топови пуцаю — негди се туку. Ено опетъ слушайте!“ одговори онај и сви подигну на ново главе и отворе уста да бы болъ чули. Миланъ погледа у Милку и насмее се. „Да се небо срушило, да су громови пуцали мы ѡй небы чули!“ рекне она полако Милану, и смешећи се оде својой майцы. — Опетъ изъ дубине нека тутнявина чуе се; кое е пролазило као стрела, крозь срца жалостны бегунаца. „То се у Срему негди туку!“ повиче онај старый свещеникъ. — „Молте се богу децо! они топови потресаю кости княза Лазара; молитте се богу децо, оно сада тамо наша браћа гину.“

(продуженъ слѣдуе.)

М Р В И Ц Е.

— Еданъ шальвичина рекне едной дражестной младой госпи: Вы цватите као пролеће!“ — „О“ одговори она, „овогодишиѣ е пролеће ружно.“ — Истина настави овај брзо, я хтедо рећи — пролеће цвати као вы.

— Едномъ трпеливомъ мужу умре несносна жена. Приятель нѣговъ тѣшећи га заключи говоръ свой съ овимъ речма: будите спокойни, ваша вѣрна супруга сады е у лону Авраамовомъ. — „Ако е тако, то сожалюемъ га ерь ће му првомъ приликомъ очи изгребсти.“ одговори опечалѣный мужъ.

— Придворна будала краля французскогъ Франца I. потужи се истоме, да му племић некій прети, да ће га убити. „Ако онъ то учини, рекне краля, я ђу нѣга после петъ минута затимъ таки обесити дати.“ — „Я бы волю милостивый кралю.“ одговори будала, кадъ бы вы

нѣга, петъ минута пре нег' што онъ мене убиѣ обесити дали.

— Ала су прекрасне ваше бое, рекне една стара намазана госпа славномъ живописцу едномъ. — Истина всу, одговори овай, и и вы купуемо ѿ у едномъ истомъ дуѣану.

— Еданъ енглескій лѣкаръ на лаѣи обично е скоро противъ сваке болести давао морску воду. Едануть се несреѣнимъ случаемъ догоди, те онъ истый падне съ лаѣе у море. На то рекне еданъ служитель другоме: „паде нашъ лѣкаръ у свою лѣкарию.“

ЗАЧИНИЦИ.

Зуби често уеду еззыкъ, али опетъ су свагда у добромъ пріятельству.

Стара сваѣа лако се понови.

Ко се радо сваѣа, тай често грешн.

Златне подковице нечине да е конь брѣий.

Гдѣ е плоть найнижи, онде сваѣий прелази.

Што преко плота падне, то е комписко.

Рѣави су знаци кадъ кокошь пева, и кадъ жена мушку песму пева.

Време све одкрива и покрива.

Време нечека ни на кога.

Време дае најболѣ совѣте.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема ништа новогъ. Како руска тако и саюзничка маневрираня сасвимъ су безуспѣшна. Руси су хтели са левимъ криломъ обколити едно положенѣ Француза, но не имъ могло за рукою изпасти. Саюзници были су се опетъ кренули изъ Евпаторіе, да даѣ унутрацнность Крима иду, али брзо су увидили, да збодѣ рѣави путова, не имъ могуће войску съ раѣомъ и потребама снабѣвати, а и увѣрени су да су изложени опасности збогъ много руске кавалѣріе, и зато су се опетъ у утврѣеня Евпаторіе повратили. Проматраня коя обе войске съ четама предузимаю немаю никакве важности. Изъ Азіе такође ништа се друго нечуе, него да е повелитель руске войске добыю заповѣсть да се повуче у Кутай, и ако неприятельн и ту ударе на нѣга, онда да се повуче изпредъ Омер-паше предъ Суманимъ, и да ту очекуе помоћ изъ Тифлиса. То брзо напредованѣ Омер-паше Кутай, принудиће руску войску да остави Карсъ. Една турска депутация отишла е Шамиду, да га склоня да предузеће Омер-пашино подпомаже.

— Вѣсть одъ 30. Окт. изъ Цариграда явля: да е енглескій генералъ Вивіанъ у Азіи одъ руске войске подъ командомъ генерала Врангела притеснѣнъ. Онъ е изъ Цариграда зактевао брзу помоћ и то у кавалѣріи. О станю Карса сви су гласови неизвѣстни. Неки являю да е градъ іоштъ веѣма обколѣнъ, други опетъ вѣле, да се Руси спремаю да га оставе. — Башибозукъ турскій долази у Бдрене.

— Кралъ сардинскій отишао е да посѣти свое саюзнике, онъ е сада на пути у Паризъ, а по томъ нѣи ќе у Енглеску. Свуда се чине припреме да га сѣино дочекаю.

— Изъ Петербурга пишу, да е царъ овомъ приликомъ путуюћи на црно море, увидіо преку нужду гвоздени путова, и да е у намѣри да позове страна друштва, и да се гвоздени путови на све стране предузму градити. — Ратно станѣ Петербурга престало е, много и одатле слуте да ќе мира скоро быти. — Менчиковъ отпуштень е изъ свакогъ дѣйствованя, и поставлѣнъ е у пензію.

— У азовскомъ мору уништули су Енглезн много руску, рану коя е была спремаѣна за Кавказъ и за Кримъ.

— Царъ Александеръ приспѣо е у Петербургъ, а великій князь Константинъ остао е у Одеси, одакле ќе управляти послове у Николаеву. Кодъ села Варвировке подигнута е велика една купрія на кою е потрошено 200.000 ср. рубаля.

— Збогъ оногъ крвавогъ догаѣаня између турски и француски войника, држанъ е судъ, и много е турски войника осуѣено и стреляно.

— Изъ Лондона являю: да е 5. т. м. графъ Замоис одъ енглескогъ правителства добио дозволенѣ и пуномоћіе да може войску одъ самы Поляка устроити. Ти польски войници зваче се истина „козацы султановы“ али стаяће подъ енглескимъ управлѣнѣмъ и прима ќе енглеску плату. Енглеска (као што изъ Лондона пишу) очекуе, да ќе сви Поляци кон у Русіи служе, подъ барякъ те нове польске легіе прибѣћи.

— Страни легіони тако се умложавая да подъ разнымъ именима, има сада преко 40 хиляда странаца, кои подъ оружѣмъ стоє, да помажу западнимъ силама у разрѣшеню овогъ запетляногъ источногъ чвора.

— Руску лађу „Сипку“ кою су саюзници 5. Септ. 1854. године одъ Руса одузели, купію е Ротшилдъ за 188.600 франка.

— Одъ 6. Новем. пишу изъ Париза да се тамо велика ватра у магацинима за воєне потребе догодила. Зданіе сво е изгорело. Штета на 2 милиона износѣ. При гашеню само су четворица ранѣни.

О Г Л А С Ъ.

— У куѣи Манойла Антоњевица болтаціе у пиварскомъ сокаку има една магаза за издаванѣ подъ кириѣ. Ко жели узѣти неѣа се яви у той куѣи.

Течай новаца; среб. 115; дук. 5 ф. 20 кр. банки.